

ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ

received 20 DEC 2023 revised 1 APR 2024 accepted 29 APR 2024

จตุพร เกิดพิบูลย์

อาจารย์ ดร.

ภาควิชาศิลปะและการออกแบบ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปะและการออกแบบ

มหาวิทยาลัยนเรศวร

บทคัดย่อ

การสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาวิธีการทำกระดาษ และทำกระดาษใช้ซ้ำสำหรับสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์ 2) เพื่อสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ และ 3) เพื่อเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ โดยมีวิธีดำเนินงานวิจัยดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลภาคเอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิธีการทำกระดาษ 2) สังเคราะห์ข้อมูล นำมากำหนดกรอบแนวทางการสร้างสรรค์ผลงาน 3) การวิเคราะห์ผลงาน และการนำเสนอเผยแพร่ผลงาน และ 4) สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่หนึ่ง พบว่า กระดาษทำมาจากเยื่อไม้ที่นำไปต้มจนเปื่อยยุ่ยและเป็นวัสดุสิ้นเปลือง เนื่องจากส่วนมากมีการใช้งานเพียงแค่ครั้งเดียว ควรมีการนำกระดาษกลับมาใช้ซ้ำอีกในรูปแบบต่าง ๆ จึงนำมาสู่วัตถุประสงค์ข้อที่สอง โดยการกำหนดแนวคิดและกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ เพื่อสร้างคุณค่าและเพิ่มมูลค่าใหม่ให้กระดาษที่ใช้แล้ว ในการสร้างสรรค์ผลงานมีขอบเขตดังนี้ 1) ด้านเนื้อหา คือนำเสนอเรื่องราวการดำเนินชีวิตของตนเองในสังคมปัจจุบันที่มีจังหวะในการใช้ชีวิตของตน เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข และ 2) ด้านรูปทรง เป็นรูปทรงกึ่งนามธรรม มีลักษณะตัดทอนให้เป็นโครงสร้างหลักที่เรียบง่ายและไม่ซับซ้อนผ่านวิธีเทคนิคเป็นศิลปะภาพพิมพ์ โดยใช้เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด ด้านการเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ภายใต้แนวคิดรักโลก ผ่านนิทรรศการแสดงผลงานบอกเล่าเรื่องราวความรัก Love Story: บอกรักให้โลกรู้ ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ - 31 มีนาคม พ.ศ. 2566 ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยนเรศวร อาคารวิสุทธิกษัตริย์ ชั้น 2 ทำให้ผลงานได้เผยแพร่สู่สาธารณะแก่ผู้ที่สนใจทุกท่าน

คำสำคัญ: ศิลปะภาพพิมพ์, กระดาษ, การใช้ซ้ำ

Printmaking from Reuse Paper

Jatuporn Kerdpi boon

Lecture Ph.D.

Department of Art and Design

Faculty of Architecture, Art, and Design

Naresuan University

Abstract

The Creation of Printmaking from reuse paper has objectives are as follows 1) To study the process of making paper to make reused paper for creation print making. 2) To create printmaking from reuse paper. And 3) To publish creative works of printmaking from reused paper. The research method is as follows start from 1) Study relevant documents then synthetic information brings to determine creative framework. 2) Analyze work and presentation. 3) publication of work. And 4) Summary and discussion of results.

The study results in the first objective found paper is produced from wood pulp that has been boiled until it becomes soft and fibrous, and it is considered a consumable material because it is typically used only once, therefore paper should be reused in various forms. Thus, lead to the second objective, it defines the concept and process for creating printmaking from reuse paper to create worth and new value to reuse paper. Scope of creation in the content that present story about 1) The living in society of myself that is a rhythm of life to have a happy in society together. And 2) The form in artwork is a semi-abstract form that has reduced form and makes it a simple structure. Technique process is a printmaking by using collagraph printing technique. The publication of creative works under concept preserves the world through the telling love story art exhibition: Tell the world your love. It is from February 1st to March 31st, 2023, at Naresuan University, Art gallery, Wisutkasat Building, 2nd floor that make the work publicly available to all interested people.

Keywords: Printmaking, Paper, Reuse

บทนำ

วิถีชีวิตของผู้คนในสังคมปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างไปจากการใช้ชีวิตของผู้คนในสังคมอดีตเป็นอย่างมาก จากการพัฒนาของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่หลากหลายได้นำความเจริญและความสะดวกสบายมาสู่การดำเนินชีวิต และสืบเนื่องจากการเกิดโรคระบาดโควิด-19 ที่มีการระบาดต่อเนื่องครอบคลุมพื้นที่ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่งผลให้วิถีชีวิตผู้คนส่วนใหญ่จึงต้องมีการปรับตัว เช่น การทำงานที่บ้าน การเรียนออนไลน์ และการประชุมหรือการจัดงานนิทรรศการในรูปแบบออนไลน์ เป็นต้น การติดต่อสื่อสารผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ในโซเชียลมีเดียที่มีช่องทางการติดต่อมากมาย ส่งผลให้ผู้คนที่ไม่ได้เดินทางออกจากบ้าน แต่ยังสามารถดำเนินชีวิตได้เป็นปกติ เช่น การสั่งอาหารหรือสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ ซึ่งเป็นเรื่องปกติในสังคมปัจจุบัน ผลที่ตามมาคือการสั่งซื้อสินค้าที่ต้องการได้อย่างสะดวกสบาย มีสินค้าให้เลือกหลากหลาย สามารถเปรียบเทียบราคาและปริมาณสินค้าได้โดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปยังแหล่งจำหน่ายสินค้าโดยตรง และเมื่อสั่งซื้อสินค้าเรียบร้อยแล้วจึงมีการนำส่งสินค้าโดยการบรรจุมาในกล่องลังกระดาษนำส่ง ส่งผลให้กล่องลังกระดาษที่เหลือจากการใช้งานเป็นจำนวนมาก รวมไปถึงกระดาษที่มาจากกล่องบรรจุภัณฑ์หรือแผ่นกระดาษที่ผ่านการใช้มาแล้ว เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบรายการสินค้า ใบแจ้งหนี้ กระดาษสมุดต่าง ๆ ที่มีการเขียนจดบันทึกมาแล้ว หรือกระดาษเอกสารในสำนักงานที่ไม่ได้ใช้แล้ว เป็นต้น ซึ่งกระดาษบางชนิดสามารถนำมาใช้ซ้ำได้ (Reuse) แต่บางชนิดต้องผ่านการจัดการรีไซเคิล (Recycle) เพื่อลดการผลิต (Reduce) ลดปริมาณขยะและช่วยลดภาวะโลกร้อนได้อีกทางหนึ่ง

ดังนั้น การวิจัยการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำการทดลองและพัฒนาจากกระดาษเหลือใช้ที่มีจำนวนมากจึงเป็นการทดลองและพัฒนาโดยนำกระดาษที่เหลือใช้ในชีวิตประจำวัน ได้แก่ กระดาษเอกสารต่าง ๆ ใบเสร็จรับเงิน และกล่องลังสำหรับใช้บรรจุสินค้าออนไลน์ ในวงจรของการผลิตกล่องลังกระดาษเหล่านี้สามารถนำไปรีไซเคิลเพื่อผลิตกล่องลังใหม่ขึ้นมาได้ ในด้านการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์ เป็นการสร้างคุณค่าใหม่ให้กับกระดาษเหลือใช้เหล่านี้ให้เกิดสุนทรียภาพทางด้านทัศนศิลป์ โดยการนำกระดาษกลับมาใช้ซ้ำเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทดลองและพัฒนาสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ โดยนำมาสร้างเป็นแม่พิมพ์ และการรีไซเคิลกระดาษด้วยกระบวนการทำมือ ให้ได้กระดาษที่มีรูปลักษณะใหม่ขึ้นมาเป็นกระดาษทำมือ (Handmade Paper) และทดลองใช้ในการพิมพ์ผลงาน ใช้วิธีเทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด (Collagraph Printmaking) เป็นการใช้นวัตกรรมทฤษฎีการรื้อสร้าง (Deconstruction) โดยการคลี่คลายโครงสร้างของกระดาษที่นำมาใช้ซ้ำ ด้วยวิธีการสร้างแม่พิมพ์ด้วยการตัดและปะกระดาษ (Collagraph) ให้เป็นรูปทรงกึ่งนามธรรมที่มีลักษณะการตัดทอน แสดงเนื้อหาเรื่องราวการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันตนเอง และทดลองพิมพ์ลงบนกระดาษรีไซเคิลทำมือ การสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ เป็นการวิจัยเพื่อประโยชน์ทางด้านทัศนศิลป์ที่ได้สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ต้นแบบที่มีลักษณะเฉพาะตน และประโยชน์ทางสังคมที่ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุสร้างแม่พิมพ์หรือการผลิตกระดาษใหม่ ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ คือเยื่อไม้และต้นไม้ที่เหลือน้อยลงไปในปัจจุบัน รวมถึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการลดมลพิษจากการทำลายกระดาษ และช่วยรักษาสภาพแวดล้อมการใช้พลังงานและสิ่งแวดล้อมคาร์บอนต่ำ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาวิธีการทำกระดาษและทำกระดาษใช้ซ้ำสำหรับสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์
2. เพื่อสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ

ขอบเขตงานวิจัย

สร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ ในรูปแบบ 2 มิติ สีขาว - ดำ

ขอบเขตการสร้างสรรค์

ขอบเขตด้านเนื้อหา: นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันของตนเอง

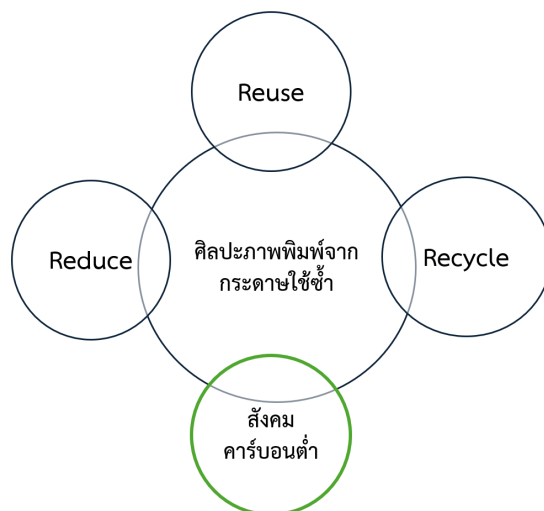
ขอบเขตด้านรูปทรง: รูปทรงศิลปะกึ่งนามธรรม (Semi-Abstract) มีลักษณะตัดทอนเป็นโครงสร้างหลักเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน

เทคนิค: ศิลปะภาพพิมพ์ เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด (Collagraph)

สื่อวัสดุ: กระดาษใช้ซ้ำ

กรอบแนวคิด

เนื่องจากปัจจุบันมีกระดาษที่เหลือใช้แล้วนำมาทิ้งเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดนำกระดาษเหล่านี้มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้นในการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าใหม่ รวมถึงเป็นการลดใช้พลังงาน เนื่องจากการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์มีความเกี่ยวข้องกับการใช้กระดาษเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านการสร้างแม่พิมพ์และการพิมพ์ผลงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับการใช้กระดาษทั้งสิ้น ดังนั้นการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์ด้วยกระดาษที่ใช้ซ้ำจึงเป็นการสนับสนุนการสร้างสังคมคาร์บอนต่ำ ได้แก่ ลดการใช้กระดาษและลดการใช้พลังงานที่มากเกินไป (Reduce) นำกระดาษกลับมาใช้ซ้ำให้มากที่สุด (Reuse) และนำกล่องกระดาษมาแปรรูปใหม่เป็นกระดาษสำหรับใช้พิมพ์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ (Recycle)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 17/10/2023

วิธีดำเนินงานวิจัย

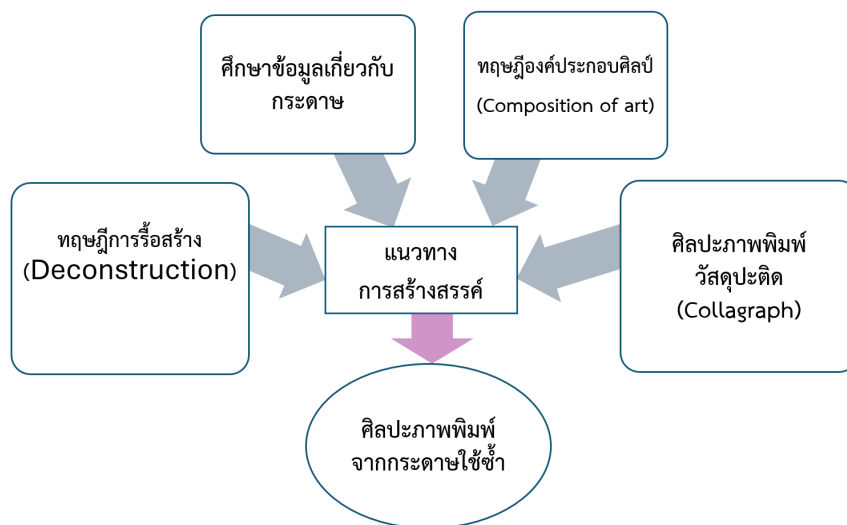
งานวิจัยศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ในกระบวนการวิจัยและการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวิธีการทำกระดาษ
2. ศึกษาข้อมูลทฤษฎีองค์ประกอบศิลป์
3. ศึกษาข้อมูลทฤษฎีการรื้อสร้าง (Deconstruction)
4. ศึกษาการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์วัสดุปะติด (Collagraph)
5. ศึกษางานวิจัยและงานศิลปะที่เกี่ยวข้อง
6. สังเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษา
7. กำหนดแนวทางการสร้างสรรค์
8. พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ
9. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ
10. เผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ

แนวทางการวิจัยและการสร้างสรรค์ ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ เป็นการวิจัยและพัฒนาโดยใช้แนวคิดทฤษฎีการรื้อสร้าง (Deconstruction) ด้วยการฉีก ตัด กระดาษ ได้แก่ กระดาษลัง กล่องพัสดุต่าง ๆ กล่องสินค้า รวมไปถึงกระดาษเอกสารต่าง ๆ ที่เหลือทิ้งแล้ว เป็นการรื้อโครงสร้างของกระดาษเพื่อนำมาใช้ซ้ำ นำมาประกอบร่างสร้างรูปแบบใหม่โดยใช้เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด (Collagraph) สร้างสรรค์ผลงาน ในรูปแบบกึ่งนามธรรม (Semi-Abstract) กระดาษที่เหลือทิ้งจะเป็นสื่อ นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์ เพื่อสร้างคุณค่าทางงานทัศนศิลป์ให้มีสุนทรียภาพ โดยมีกระบวนการสร้างสรรค์ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แนวคิดในการสร้างสรรค์
2. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์
3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์
4. สร้างสรรค์ผลงาน
5. วิเคราะห์ผลงาน
6. สรุปผลและอภิปรายผล

กรอบแนวทางการสร้างสรรค์

ภาพที่ 2 กรอบแนวทางการสร้างสรรค์

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 17/10/2023

การศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร

กระดาษ

การผลิตกระดาษต้องมีการตัดต้นไม้มาใช้ในการผลิตจึงนับเป็นวัสดุสิ้นเปลือง หากสามารถนำกระดาษกลับมาใช้ซ้ำย่อมเป็นการลดการตัดไม้ทำลายธรรมชาติ ลดการใช้เชื้อเพลิงในการผลิต และยังช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับกระดาษด้วย ซึ่งในสังคมปัจจุบันมนุษย์มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระดาษทุกวัน เช่น การจดบันทึก การเรียน การทำงาน การค้าขาย รวมถึงการบรรจุสินค้าจัดส่งไปสถานที่ต่าง ๆ ทั่วโลก จึงสามารถกล่าวได้ว่า กระดาษมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของการใช้ชีวิตประจำวัน สำหรับในด้านการสร้างสรรค์ศิลปะ งานทัศนศิลป์เป็นหนึ่งในศาสตร์ที่ต้องข้องเกี่ยวกับการใช้กระดาษเป็นอย่างมาก เพื่อใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้มีสุนทรียภาพ

ประเทศจีนเป็นอีกประเทศหนึ่งที่ทำให้กำเนิดกระดาษขึ้นในโลกเมื่อปี ค.ศ. 105 ซึ่งวิธีการทำกระดาษครั้งแรกมาจาก ตาข่ายจับปลา เปลือกไม้ เศษผ้าและปอ (Karesad, n.d., p. 5) เมื่อประมาณ 2,000 ปีก่อน โดยการต้มและ ทบให้เปื่อยนำมารวมกับน้ำทำเป็นเยื่อกระดาษ (Pulp) แล้วทำให้แห้งบนตะแกรง (Jareunpru, 2012, p. 17) กระดาษนับเป็นสิ่งประดิษฐ์อันทรงคุณค่าของมนุษยชาติที่ชาวจีนในสมัยฮั่นได้คิดค้นขึ้นเป็นชนชาติแรกของโลก ต่อมากระดาษได้แพร่หลายผ่านการค้าขายของพ่อค้าชาวอาหรับและชาวยุโรปอย่างยาวนานจนกลายเป็นปัจจัย สำคัญของชีวิตอย่างหนึ่งในปัจจุบัน (Soonphongsri, 2016, p. 62)

ทางด้านตะวันตกในยุคแรกเริ่ม ชาวอียิปต์โบราณได้คิดค้นกระดาษที่ทำขึ้นจากเยื่อของต้นปาปิรัส (Papyrus) ซึ่งเป็นต้นอ้อชนิดหนึ่งที่ขึ้นบริเวณแม่น้ำไนล์ เมื่อนำมาลอกเปลือกออกเป็นแผ่นบาง ๆ แล้วแช่น้ำ จากนั้นวางซ้อน กันเป็นแผ่นและอัดให้แห้ง จึงจะได้เป็นกระดาษปาปิรัสที่เป็นสินค้าสำคัญในสมัยอียิปต์โบราณ หลังจากที่โรมัน ได้รับชัยชนะในช่วง 30 ปีก่อนคริสต์ศักราช กระดาษได้ถูกใช้สำหรับบันทึกเรื่องราวที่สำคัญของ Graeco - Roman เป็นเวลาเกือบ 1,000 ปี (Karesad, n.d., p. 61) ซึ่งหากต้องเขียนข้อความในปริมาณมาก จะนำเยื่อปาปิรัสมา ต่อกันให้มีความยาวออกทางด้านข้าง และเก็บเป็นม้วนหนังสือ (Singyabhut, 2023, p. 42)

กระดาษที่ทำขึ้นแผ่นแรกในประเทศอเมริกา ปี ค.ศ. 1690 โดยทำขึ้นด้วยวัสดุรีไซเคิล เช่น ฝ้ายและเศษผ้าลินิน แต่ในช่วงศตวรรษที่ 19 เศษผ้าเข้าสู่ภาวะขาดแคลน จึงต้องมีวัสดุใหม่เพื่อมาทำเป็นกระดาษ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ใยของไม้จึงกลายมาเป็นวัสดุหลัก ผลที่ตามมาคือป่าไม้ถูกทำลายและเกิดมลพิษทางน้ำขึ้น เนื่องจากกระบวนการ ผลิตกระดาษ (Karesad, n.d., p. 52)

หลักการทำกระดาษ

หลักการทำกระดาษคือ การทำเส้นใยเซลลูโลสให้เป็นแผ่นหนาสม่ำเสมอ ลักษณะภายนอกที่ปรากฏเป็นแผ่นเรียบ และมีสีที่เหมาะสม ดังนั้นเซลลูโลสเส้นใยจึงเป็นมูลฐานของกระดาษทุกชนิด วัตถุดิบในกระบวนการนี้เดิมที่ใช้ ลินิน แต่เมื่อความต้องการกระดาษมีมาก ส่งผลให้ลินินมีปริมาณไม่เพียงพอ จึงได้มีการคิดค้นเพื่อใช้พืชชนิดอื่น เป็นวัตถุดิบแทน จนกระทั่งเมื่อประมาณปี ค.ศ. 1879 ได้มีการใช้ไม้เป็นวัตถุดิบเพื่อนำมาผลิตกระดาษ รวมถึง สุน ปอแก้ว ปอกระเจา ปอสา ปอมนิลา หญ้าขจรจบ หญ้าขน ไม้แพ็ก ฟางข้าว ต้นข้าวฟ่าง ต้นข้าวโพด เศษฝ้าย ชานอ้อย เศษปอ ต้นกระเจี๊ยบแดง ต้นหม่อน ใบสับปะรด และผักตบชวา เป็นต้น (Nakhon Phanom National Library, 2020)

การผลิตกระดาษรีไซเคิลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. คัดเลือกกระดาษและคัดแยกสิ่งแปลกปลอม ได้แก่ ลูกแม็กซ์ ลวดหนีบกระดาษ หรือพลาสติกใส
2. ฉีกกระดาษเป็นชิ้นเล็ก ๆ

3. แช่กระดาษในน้ำเปล่า โดยเทน้ำลงในภาชนะที่มีกระดาษให้ท่วม แช่ทิ้งไว้อย่างน้อย 30 - 45 นาที หากต้องการให้กระดาษมีสีขาวขึ้นให้ใส่น้ำส้มสายชูกลั่นขาว ½ ถ้วยตวง
4. เมื่อกระดาษนุ่มลง จึงนำไปทำเยื่อกระดาษ โดยวิธีการทำเยื่อกระดาษสามารถทำได้ 2 วิธี คือ ใช้เครื่องปั่นหรือตำด้วยครกกับสาก จนได้เยื่อกระดาษลักษณะเหลวข้น
5. นำเยื่อกระดาษใส่อ่างน้ำแล้วกระจายเยื่อให้ทั่วอ่าง วิธีทำแผ่นกระดาษสามารถทำได้ 2 วิธี คือ 1) นำแม่พิมพ์ตะแกรงมุ้งลวดลงไปใอ่างแล้วช้อนเยื่อกระดาษขึ้นมา ร่อนเยื่อกระดาษให้กระจายเป็นแผ่นเรียบบนแม่พิมพ์มุ้งลวด หรือ 2) ใช้ช้อนตักเยื่อกระดาษขึ้นมาแล้วนำมาเกลี่ยลงบนแม่พิมพ์ตะแกรงมุ้งลวดให้เรียบและสม่ำเสมอทั่วทั้งแผ่น
6. ใช้ผ้าขาวบางหรือผ้าขนหนูกั้นน้ำส่วนเกิน โดยวางปิดทับแผ่นกระดาษ และใช้ฟองน้ำกดซับรีดน้ำส่วนเกินออก จะได้กระดาษบางลงและเรียบเนียนมากขึ้น
7. ลอกกระดาษออกจากแม่พิมพ์โดยไม่ให้กระดาษขาด แล้วตากทิ้งไว้ให้แห้งสนิท ใช้เวลาประมาณ 2 - 3 วัน หรือใช้เครื่องเป่าผมเป่าให้แห้ง จึงได้กระดาษรีไซเคิลทำมือ

ศิลปะภาพพิมพ์

ศิลปะภาพพิมพ์เป็นงานทัศนศิลป์ประเภทหนึ่งที่ต้องสร้างแม่พิมพ์ขึ้นมาก่อนกดพิมพ์ประทับลงบนพื้นรองรับเพื่อสร้างผลงานภาพพิมพ์ ซึ่งสามารถพิมพ์ผลงานได้หลายครั้งและจำนวนผลงานนั้นขึ้นอยู่กับความต้องการ ความพึงพอใจ และข้อตกลงต่าง ๆ ของศิลปินผู้กำหนด วัสดุที่นำมาสร้างแม่พิมพ์ในปัจจุบันมีหลากหลาย เช่น แผ่นสังกะสี แผ่นทองแดง แผ่นไม้ แผ่นอลูมิเนียม แผ่นพลาสติก รวมถึงอะคริลิก ซึ่งวัสดุเหล่านี้มีราคาค่อนข้างสูงในการวิจัยสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำครั้งนี้จึงมีแนวคิดในการนำกระดาษที่เป็นวัสดุเหลือทิ้งและมีจำนวนอยู่ค่อนข้างมากมาใช้ซ้ำเพื่อเป็นการลดการผลิต โดยนำกระดาษมาใช้ซ้ำในการสร้างสรรค์แม่พิมพ์วัสดุปะติด เป็นสื่อในการออกแบบรูปทรง เนื้อหา และเรื่องราวที่สอดคล้องกับแรงบันดาลใจ และจัดวางองค์ประกอบศิลป์ให้มีสุนทรียภาพและเอกภาพในผลงานทัศนศิลป์

ศิลปะภาพพิมพ์ หรือการพิมพ์ภาพ (Printmaking) คือการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะทางด้านการพิมพ์ ซึ่งมีความเชื่อว่า ผลงานศิลปะอันแท้จริงต้องเป็นผลงานที่ศิลปินภาพพิมพ์ดำเนินการสร้างแม่พิมพ์และผลิตผลงานทั้งหมดเริ่มตั้งแต่ออกแบบจากความคิดซึ่งได้รับแรงบันดาลใจ ขั้นตอนการแสวงหาเทคนิควิธีการต่าง ๆ จนสำเร็จเป็นภาพพิมพ์ โดยมีจุดประสงค์เพื่อสร้างคุณค่าทางศิลปะ (Wattanasin, 2011, p. 2) ชลุต นิ้มเสมอ (Nimsamer, 2010, p. 370) ได้กล่าวว่า คอลโลกราฟ (Collograph) คือภาพพิมพ์ที่พิมพ์จากวัสดุที่มีลักษณะผิวต่าง ๆ ทากาวติดเข้ากับแผ่นแม่พิมพ์ เป็นการทำแม่พิมพ์ด้วยวิธีคอลลาจ แม่พิมพ์นี้พิมพ์ได้ทั้งแบบรีลief (Relief) และแบบอินตาเกลโอ (Intaglio)

เมื่อสร้างแม่พิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ฉาบผิวหน้าแผ่นแม่พิมพ์ให้แน่นหนาแข็งแรง อาจใช้วิธีทาด้วยฟู่กัน หรือวิธีฉีดเป็นฝอยละออง ทั้งนี้ วัสดุฉาบผิวหน้าแผ่นแม่พิมพ์ที่ดีคือพลาสติก เนื่องจากคุณสมบัติเหนียวแน่น และไม่ละลายไปกับน้ำมันล้างสีที่ใช้ทำความสะอาดหมึกพิมพ์บนแผ่นแม่พิมพ์ด้วย (Chu-Arun, 2000, p. 87-88) ดังนั้น ก่อนพิมพ์ภาพพิมพ์จึงควรทาแล็กเกอร์ (Lacquer) เคลือบผิวหน้าแม่พิมพ์ก่อน เพื่อรักษาแม่พิมพ์ให้มีความแข็งแรง และทนทานมากขึ้น

ทฤษฎีการรื้อสร้าง (Deconstruction)

ฌาคส์ เดอร์ริดา (J. Derrida, 1930 - 2004) นักปรัชญา นักสุนทรียศาสตร์และนักภาษาศาสตร์ชาวฝรั่งเศส มีผลงานเด่นคือ การรื้อสร้าง (Deconstruction) ซึ่งเป็นวิธีการใหม่ในลัทธิโครงสร้างนิยม (Soonphongsri, 2016, p. 204) นักคิดชาวฝรั่งเศส ได้กล่าวถึงทฤษฎีการรื้อสร้างว่า เป็นการพิจารณาออกเหนือจากสิ่งที่ตัวบทความหรือวรรณกรรมนำเสนอ และพยายามค้นหาสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบท รวมถึงพยายามเน้นสิ่งที่ตัวบทไม่ได้นำเสนอ มากกว่าสิ่งที่ปรากฏ แนวคิดรื้อสร้างส่งผลให้เกิดการเคลื่อนไหว การปรับเปลี่ยน การรื้อโครงสร้างเดิม หรือการรื้อตัวบทวรรณกรรมที่มีข้อมูลชุดความคิดเดิมอยู่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงช่องว่างหรือแนวคิดที่มีอยู่อีกแง่มุมหนึ่งหรือเป็นชุดข้อมูลที่ไม่ได้เปิดเผย เพื่อสร้างความคิดใหม่ รูปทรงใหม่ หรือชุดความรู้ใหม่

การรื้อสร้างเป็นวิธีใหม่ในลัทธิโครงสร้างนิยม เป็นการนำตัวบทมาแยกหรือแบ่งเป็นส่วนย่อย (Decompose) โดยให้ตั้งคำถามเกี่ยวกับความหมายโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือเชื่อมกับความคิด ผลที่ได้คือความหมายและลักษณะของตัวบทไม่มีความชัดเจน ความจริงและความหมายไม่มีความแน่นอน และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา (Soonphongsri, 2012, p. 186)

แนวคิดทฤษฎีการรื้อสร้าง (Deconstruction) ในทางศิลปะจึงเป็นแนวคิดของการรื้อและคลี่คลายรูปร่างหรือโครงสร้างออกมาพิจารณาเพื่อสร้างใหม่และปรับตำแหน่งหรือโครงสร้างเดิมออกมาเป็นรูปทรงใหม่หรือความหมายใหม่ ซึ่งมีความสวยงามสมบูรณ์ในการปรับรื้อโครงสร้างนั้น ๆ จากมุมมองใหม่ในงานออกแบบผ่านการทบทวนวรรณกรรมและการตั้งสมมติฐาน ทั้งนี้ ในทางสถาปัตยกรรมและการออกแบบนั้น เป็นการปรับเพื่อไม่ให้มีความซ้ำซ้อนหรือเอื้อประโยชน์ในการใช้สอยให้มากขึ้น และในทางศิลปกรรมนั้นเป็นการค้นหาแรงบันดาลใจและความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างรูปทรงใหม่หรือรูปลักษณะใหม่ที่มีความเฉพาะตน

ในการสร้างสรรค์ศิลปกรรม รูปแบบกึ่งเหมือนจริงกับความรู้สึก (Semi-Abstract) หรือลักษณะที่ลดและตัดทอน เป็นการเปลี่ยนแปลงรูปทรง หรือบิดเบือนให้ผิดไปจากข้อเท็จจริงบ้าง เช่น การเติมเข้าไป (Addition) และการลดตัดทอน (Distortion) สามารถมองเห็นและสร้างความเข้าใจรูปทรงที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ลักษณะเช่นนี้จะมีเฉพาะโครงสร้างเด่น ๆ ที่สำคัญของรูปทรงตามความรู้สึกและความเข้าใจของผู้สร้าง (Bup-Pha, 2014, p. 10)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาวิธีการทำกระดาษและทำกระดาษรีไซเคิลทำมือสำหรับสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์

จากการศึกษา พบว่าหลักการทำกระดาษมีการนำเยื่อไม้หรือเส้นใยพืชมาทุบแล้วนำไปต้มน้ำจนได้เยื่อกระดาษ แล้วนำมาเกลี่ยบนตะแกรงแล้วตากให้แห้ง จึงสามารถลอกออกมาเป็นแผ่นกระดาษ กระดาษสีขาวที่เหลือใช้แล้วสามารถนำมาทำเป็นกระดาษสีน้ำตาลหรือกล่องลังกระดาษได้

การใช้แนวคิดทฤษฎีรีไซเคิลสร้างสำหรับกระดาษใช้ซ้ำสามารถทำเยื่อกระดาษรีไซเคิล (Recycle Pulp) ได้ โดยนำกระดาษที่ผ่านการใช้งานมาแล้วนำมาเข้ากระบวนการผลิตกระดาษทำมือผ่านการรื้อโครงสร้างของกระดาษ โดยนำกระดาษมาฉีกเป็นชิ้นเล็กๆ แล้วแช่ในน้ำ 1 คืน ให้เปื่อยยุ่ย นำมาปั่นหรือตำแล้วนำมาเกลี่ยบนตะแกรง ใช้ผ้าขาวบางคลุมทับให้ทั่วแล้วใช้ฟองน้ำกดซับน้ำออกให้ได้มากที่สุด แล้วลอกออกจากตะแกรงนำไปตากให้แห้ง จะได้กระดาษรีไซเคิลทำมือที่เส้นใยกระดาษที่สั้นไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้กระดาษขาดง่าย วิธีแก้ไขคือ ใช้เส้นใยพืช เช่น ฟางข้าว ชานอ้อย ต้นหญ้า หรือผักตบชวา เป็นต้น หรือนำเศษผ้าเก่า ปั่นผสมเข้าไปด้วย หรือจะใช้เฉพาะการฉีกกระดาษอย่างหยาบ ๆ เท่านั้น ไม่ต้องใช้การปั่นหรือการตำ จะช่วยให้คงเส้นใยเดิมของกระดาษไว้ได้ ส่งผลให้กระดาษทำมือมีความเหนียวทนทานขึ้น และสามารถนำไปพิมพ์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ได้ดีพอใช้ สามารถสร้างรูปแบบงานเฉพาะตนได้ดี เนื่องจากกระดาษรีไซเคิลทำมือมีจุดเด่นและเสน่ห์อยู่ที่พื้นผิวลักษณะหยาบ ไม่เรียบเนียน เมื่อนำมาใช้พิมพ์ผลงานที่สร้างแม่พิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำด้วยแล้ว จะเพิ่มผิวสัมผัสในงานได้ จึงทำให้มีลักษณะเป็นต้นแบบของผลงานสร้างสรรค์ และเป็นการใช้กระดาษอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดได้

ภาพที่ 3 การทำเยื่อกระดาษจากกระดาษเหลือทิ้ง

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 18/10/2023

ภาพที่ 4 การนำเยื่อกระดาษมาทำแผ่นกระดาษรีไซเคิลทำมือ

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 18/10/2023

ภาพที่ 5 แผ่นกระดาษรีไซเคิลทำมือ

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 26/10/2023

ชนิดของกระดาษที่ได้ทดลองนำมาทำกระดาษรีไซเคิลทำมือในครั้งนี้ พบว่า

- 1) กระดาษถ่ายเอกสารขนาด A4 ที่ผ่านการใช้งานแล้ว นำมาจัดการตามขั้นตอนเพื่อให้ได้เยื่อกระดาษ การแช่น้ำทำให้มีความนุ่มมากขึ้น สามารถควบคุมความหนาและเกลี่ยเยื่อบนตะแกรงได้ดี
- 2) กระดาษใบเสร็จหรือกระดาษความร้อน (Thermal Paper) ที่ได้รับมาจากการซื้อสินค้าตามร้านสะดวกซื้อ สามารถนำมาใช้ผสมรวมกันในขั้นตอนทำเยื่อกระดาษได้ดี

3) กระดาษเคมี (Carbonless Paper) หรือที่นิยมเรียกว่า กระดาษก๊อปปี้ เป็นกระดาษใบเสร็จหรือใบกำกับภาษี มีสีฟ้าอ่อน สีชมพูอ่อน หรือสีเหลืองอ่อน เมื่อนำมาแช่น้ำให้เปียกชุ่ม ผสมกับเยื่อกระดาษถ่ายสำเนาได้ ซึ่งหากใช้กระดาษสีฟ้าอ่อนหรือสีเหลืองอ่อนเป็นจำนวนมากกว่า สีของกระดาษรีไซเคิลทำมือจะเป็นไปตามสีของกระดาษที่นำมาใช้ซ้ำ

4) กล่องกระดาษลังที่น้ำตาลสามารถนำมาใช้ทำเยื่อกระดาษรีไซเคิลทำมือได้ดีเช่นกัน เมื่อแช่น้ำจะได้เยื่อกระดาษที่นุ่มและเปียกชุ่มดี แต่สีที่ได้จะเป็นสีน้ำตาลเข้มขึ้นกว่าสีภายนอกเดิมของกล่องกระดาษ เนื่องจากเนื้อในกล่องจะเป็นกระดาษลังที่มีสีน้ำตาลเข้ม

5) เศษกระดาษร้อยปอนด์ หรือกระดาษฟราเปียนที่เหลือทิ้งได้ทดลองนำมาตัดหรือฉีกแล้วแช่น้ำ 1 คืน พบว่ากระดาษทั้งสองชนิดมีความนุ่มมน้ำได้ดี แต่ยังคงรูปร่างของชิ้นส่วนกระดาษที่ตัดหรือฉีกไว้ดังเดิม ไม่เปียกชุ่มมากพอให้กลายเป็นเยื่อกระดาษที่นำมาเกลี่ยลงบนตะแกรงได้ อีกทั้งการเกลี่ยชิ้นส่วนกระดาษนั้นไม่สามารถเชื่อมต่อประกอบเป็นแผ่นกระดาษรีไซเคิลทำมือได้ ซึ่งอาจต้องใช้เครื่องปั่นเยื่อกระดาษร่วมด้วย

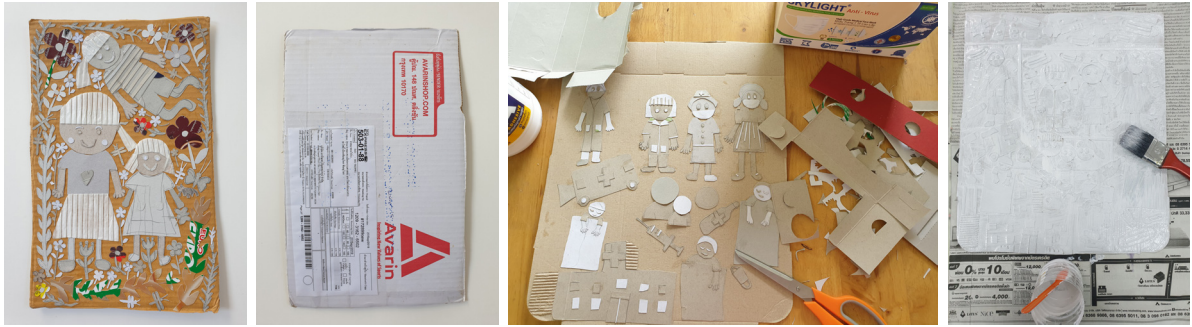
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ

ในการสร้างสรรค์ได้กำหนดมาจากการออกแบบทาง การสร้างสรรค์ โดยการใช้แนวคิดทฤษฎีการรื้อโครงสร้าง เพื่อนำมาสร้างเนื้อหาเรื่องราวใหม่ในผลงาน ผ่านการนำกล่องกระดาษลังมาใช้ซ้ำด้วยการรื้อตัดปะกระดาษแล้วจัดวางองค์ประกอบใหม่ แสดงอีกคุณค่าของวัตถุคือประโยชน์ของกระดาษเหลือทิ้งให้เป็นรูปธรรม และแสดงออกถึงเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันของตนเอง เป็นการนำเสนอส่วนนามธรรมคือความหมายคุณค่าของชีวิตในปัจจุบันที่แยกออกมาอีกบริบทหนึ่ง

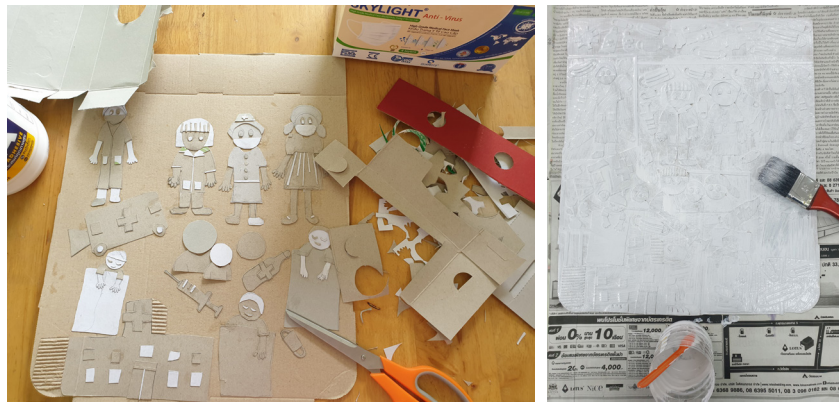
ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ แบ่งระยะการสร้างสรรค์ออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างสรรค์แม่พิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ พิมพ์ลงบนกระดาษฟราเปียน

เริ่มจากการใช้แนวคิดการรื้อโครงสร้างด้วยการรื้อตัดกระดาษกล่องลังที่เหลือทิ้งออกเป็นชิ้นส่วนรูปทรงที่ต้องการตามจินตนาการ นำมาทากาวปะติดวัสดุกระดาษลงบนแผ่นกระดาษแม่พิมพ์ที่รองรับ สร้างรูปทรงใหม่ลักษณะตัดทอนให้เป็นโครงสร้างรวมแบบเรียบง่าย ไม่ซับซ้อน ใช้เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติดสร้างแม่พิมพ์ และเคลือบแม่พิมพ์ให้แข็งแรงด้วยการทาสีน้ำพลาสติกสีขาวทับในขั้นตอนการพิมพ์ และใช้วิธีการพิมพ์แบบร่องลึกผสมกับการพิมพ์แบบผิวเรียบ ใช้หมึกพิมพ์ออฟเซตสีดำสำหรับงานภาพพิมพ์ (Offset Printing Ink ยี่ห้อ Best Ink) โดยเริ่มจากขั้นตอนของการพิมพ์ร่องลึก ใช้เกรียงตีหมึกพิมพ์ให้รู้สึกเหนียวนุ่ม แล้วใช้นิ้วโป้งอุดหมึกพิมพ์วนให้ทั่วทั้งแม่พิมพ์ แล้วใช้เศษผ้าเช็ดหมึกออก จากนั้นตามด้วยใช้กระดาษปู้ฟหรือกระดาษลอกลายเช็ดหมึกออกจนเหลือหมึกติดมากับกระดาษน้อยที่สุด จากนั้นกลิ้งลูกกลิ้งที่มีหมึกพิมพ์สีดำ ฉาบให้ทั่วผิวหน้าแม่พิมพ์ แล้วนำแม่พิมพ์เข้าแท่นพิมพ์ พิมพ์ลงบนกระดาษฟราเปียน จึงได้ผลงานภาพพิมพ์ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 6 การสร้างสรรค์แม่พิมพ์วัสดุปะติดด้วยกระดาษใช้ซ้ำ และการทาเคลือบแม่พิมพ์
Note: From © Jatuporn Kerdpi boon 18/10/2023

ภาพที่ 7 การอุดหมึกลงแม่พิมพ์แล้วเช็ดออก และใช้ลูกกลิ้งกลิ้งหมึกฉาบแม่พิมพ์
Note: From © Jatuporn Kerdpi boon 18/10/2023

ภาพที่ 8 การพิมพ์ผลงานลงบนกระดาษฟาเบรียโน
Note: From © Jatuporn Kerdpi boon 18/10/2023

ผลงานการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ (บนกระดาษฟาเบี่ยน)

ภาพที่ 9 วิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 18/10/2023

วิเคราะห์ผลงาน

ชื่อผลงาน: วิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

เทคนิค: ภาพพิมพ์วัสดุปะติด

ขนาด: 23 x 25 ซม.

เนื้อหา: เรื่องราวของการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบันที่แวดล้อมไปด้วยหน้ากากอนามัย แสดงให้เห็นการใช้ชีวิตที่ทุกคนต้องปรับตัวในการสวมหน้ากากอนามัยเพื่อป้องกันเชื้อโรคระบาดโควิด-19 เนื่องจากในช่วงแรกของการระบาดของโรคโควิด-19 นั้นยังไม่มียารักษาและวัคซีนป้องกัน ส่งผลให้การรักษาพยาบาลมีความยากลำบาก และบุคลากรทางการแพทย์ต้องทำงานอย่างหนัก การสวมหน้ากากอนามัยจึงเป็นสิ่งที่ปกป้องตนเองในขั้นแรกได้ดีที่สุด และยังเป็นการแสดงความรักและรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมอีกด้วย

รูปทรง: รูปทรงที่มีลักษณะตัดทอน มีลักษณะของโครงสร้างรูปทรงเรขาคณิตอย่างง่าย ใช้การตัดปะกระดาษเหลือทิ้งมาใช้ซ้ำด้วยการจัดวางองค์ประกอบสร้างรูปทรงใหม่ ทากาวปะติดเพื่อสร้างระดับระนาบของรูปทรงให้มีลักษณะนูนต่ำ เพื่อสร้างแม่พิมพ์ผิวนูน ใช้เส้นตรงที่ให้ความรู้สึกแข็งแรง มั่นคง และจริงจัง เป็นเส้นโครงสร้าง (Structural Line) ของการแบ่งช่องการจัดวางองค์ประกอบในภาพ สีใช้น้ำหนักขาว เทา และดำ ให้ความรู้สึกประสานกันของน้ำหนักและสร้างความแตกต่างกันระหว่างพื้นหลังและตัวรูปทรง เพื่อเน้นรูปทรงโดยให้น้ำหนักเข้ม และรอบ ๆ รูปทรงสีดำจะให้สีขาวเพื่อคัดค้าน้ำหนักรูปทรงให้เด่นขึ้น พื้นผิวในภาพบริเวณพื้นหลังสร้างขึ้นจากพื้นผิวของกล่องลังกระดาษ ใช้การซ้ำของรูปทรงหน้าากอนามัยกระจายรอบภาพเพื่อเน้นเรื่องราว ใช้วิธีพิมพ์ผิวนูนผสมกับวิธีพิมพ์ร่องลึก เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด

ภาพที่ 10 Daughters and Me

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 18/10/2023

วิเคราะห์ผลงาน

ชื่อผลงาน: Daughters and Me

เทคนิค: ภาพพิมพ์วัสดุปะติด

ขนาด: 20 x 23 ซม.

เนื้อหา: เรื่องราวของแม่และลูกสาวสามคน ใบหน้าแสดงอารมณ์ที่มีความสุขเมื่อได้อยู่ด้วยกันในที่สงบ โดยหลีกเลี่ยงจากสังคมภายนอกที่วุ่นวายและเคร่งเครียด การเดินเล่นที่รายล้อมด้วยดอกไม้ ใบไม้ และการชมธรรมชาติที่สวยงาม บริเวณที่พิกคือเนื้อหาในภาพที่แสดงความรัก ความอบอุ่นและความสุข

รูปทรง: รูปทรงเกิดจากการตัดปะกระดาษให้เกิดเป็นรูปทรงใหม่ สร้างระนาบให้รูปทรงมีลักษณะนูนต่ำ เพื่อรองรับเทคนิคภาพพิมพ์ผิวนูน ใช้การตัดกระดาษเป็นโครงสร้างของรูปทรงที่มีลักษณะการตัดทอนที่มีลักษณะของรูปทรงอินทรีย์รูป ได้แก่ คน พืช ดอกไม้ และใบไม้ ใช้เส้นโค้งประสานสร้างทิศทางของกิ่งใบไม้รายล้อมรอบรูปทรงคนทั้งสามคน ให้ความรู้สึกอ่อนหวานและคัทรูปทรงคนทั้งสามให้เด่น ใช้จังหวะและการซ้ำที่เท่ากันของขนาดรูปทรงใบไม้ให้ความต่อเนื่องเพื่อสร้างความเคลื่อนไหว รวมถึงการซ้ำของเส้นตรงที่ลวดลายกระโปรง เสื้อ และทรงผม ช่วยสร้างจังหวะและความเคลื่อนไหวด้วย สีใช้น้ำหนักขาว เทา ดำ เพื่อให้มีความประสานต่อเนื่องกันของน้ำหนักในภาพ พื้นผิวในภาพเกิดจากพื้นผิวของกล่องลังกระดาษที่นำมาใช้เป็นแผ่นแม่พิมพ์ ซึ่งพื้นผิวของพื้นหลังในภาพมีความประสานกลมกลืนเป็นอย่างดีกับทัศนธาตุต่าง ๆ ในภาพ ได้แก่ เส้น ที่ว่าง น้ำหนัก รูปทรง ในด้านสัดส่วนของรูปทรงคนที่แสดงแทนแม่จะมีขนาดและสัดส่วนที่ใหญ่กว่ารูปทรงของลูกสาวทั้งสองคือพี่สาวกับน้องสาวที่ขนาดลดหลั่นกันลงไป ใช้วิธีพิมพ์ผิวนูนผสมกับวิธีพิมพ์ร่องลึก เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด

ภาพที่ 11 Sister

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 18/10/2023

การวิเคราะห์ผลงาน

ชื่อผลงาน: Sister

เทคนิค: ภาพพิมพ์วัสดุปะติด

ขนาด: 20 x 25 ซม.

เนื้อหา: เรื่องราวของเด็กผู้หญิงสองคนที่เป็นพี่สาวกับน้องสาว มีใบหน้าแสดงอารมณ์ของความสุข ความสดใส และร่าเริงท่ามกลางดอกทานตะวันดอกใหญ่ พวกกันและกันไปเดินเล่นหลังกลับจากโรงเรียน ผ่อนคลายความเหนื่อยล้าโดยการชมธรรมชาติ

รูปทรง: ลักษณะการตัดทอน ใช้เส้นโค้งสร้างรูปทรงเด็กผู้หญิงและดอกไม้ให้ความรู้สึกอ่อนหวาน รวมถึงใช้เส้นโค้งที่มีทิศทางลอยขึ้นด้านบนให้ความรู้สึกไม่นิ่ง มีความเคลื่อนไหว พื้นผิวใช้ลักษณะพื้นผิวจากวัสดุจริงคือกล่องลัง กระดาษและบริเวณรูปทรงดอกทานตะวันเป็นพื้นผิวของแผ่นดอลลีที่รองขนม ใช้ระบายสีดำเพื่อพลังและสร้างน้ำหนักดำจัดที่รูปทรงหลักคือรูปทรงเด็กผู้หญิงสองคนยืนอยู่กึ่งกลางภาพ เป็นจุดเด่นด้วยตำแหน่งกลางภาพและเป็นเด่นด้วยน้ำหนักของสีดำสุดในภาพ ใช้การวางองค์ประกอบดุลยภาพแบบอสมมาตร (Asymmetry) ผสมผสานกับดุลยภาพแบบสมมาตร (Symmetry) โดยรอบจุดเด่นมีการจัดวางดอกทานตะวันไว้ด้านบนและล่างของภาพในแนวทแยงมุมกัน แต่มีขนาดที่ต่างกัน และวางเส้นโค้งสองเส้นทางด้านซ้ายและขวาของภาพ ให้เหลื่อมกันเล็กน้อยเพื่อสร้างความน่าสนใจและมีชีวิตชีวา ใช้วิธีพิมพ์ผิววนผสมกับวิธีพิมพ์ร่องลึก เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด

ภาพที่ 12 Eldest Daughter

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 18/10/2023

การวิเคราะห์ผลงาน

ชื่อผลงาน: Eldest Daughters

เทคนิค: ภาพพิมพ์วัสดุปะติด

ขนาด: 20 x 25 ซม.

เนื้อหา: เด็กผู้หญิงที่ใบหน้ามีรอยยิ้มและดวงตากกลมโต โดยเด็กผู้หญิงในภาพเสมือนเป็นตัวแทนลูกสาวคนโตของผู้วิจัย มีนิสัยร่าเริงและแจ่มใสเมื่ออยู่ที่บ้าน แต่เมื่อไปโรงเรียนจะเป็นคนนิ่งเฉย มีระเบียบและเรียบร้อย

รูปทรง: รูปทรงเด็กผู้หญิงที่มีลักษณะเรียบง่ายและตัดทอน ใช้การตัดปะกระดาษสร้างรูปทรงใหม่ที่มีพื้นฐานจากรูปทรงเรขาคณิตผสมผสานกับรูปทรงอินทรีย์รูป ใช้จังหวะที่ต่อเนื่องและการซ้ำกันของเส้น ของระนาบและพื้นผิวที่มีการซ้ำต่อเนื่องกัน เพื่อดึงดูดสายตา สร้างความน่าสนใจที่รูปทรงเด็กผู้หญิงซึ่งเป็นรูปทรงหลักให้เด่น รูปทรงเด่นรายล้อมด้วยรูปทรงดอกไม้และรูปทรงกลมเล็ก ๆ เพื่อสร้างความมีชีวิตชีวา และใช้เส้นโค้งทั้งด้านซ้ายและขวาที่มีลักษณะพุ่งขึ้น ให้ความเคลื่อนไหว ใช้การวางองค์ประกอบดุลยภาพแบบอสมมาตร (Asymmetry) ผสมผสานกับดุลยภาพแบบสมมาตร (Symmetry) โดยรูปทรงเด็กผู้หญิงตรงกลางภาพจะแบ่งที่ว่างด้านซ้ายและขวาในภาพให้เท่ากัน แต่จัดวางรายละเอียดของรูปทรงรองที่เป็นดอกทานตะวันให้ไม่เท่ากัน เพื่อให้มีความสนุกสนานไม่จำเจ จัดวางองค์ประกอบไม่ซับซ้อน ให้อ่านสบายตาและเข้าใจง่าย ใช้สีขาว เทา และดำ เพื่อสร้างน้ำหนักและคัดจุดเด่นในภาพ ลักษณะพื้นผิวจริงของกระดาษลังที่นำมาใช้สามารถสร้างรายละเอียดและความเป็นเด่นบริเวณชุดกระโปรงและผมเด็กผู้หญิงได้ ใช้วิธีพิมพ์ผิวนูนผสมกับวิธีพิมพ์ร่องลึก เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด

จากการนำกล่องลังกระดาษที่เหลือทิ้งกลับมาใช้ซ้ำด้วยการตัดปะสร้างแม่พิมพ์ด้วยเทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด แล้วพิมพ์ลงบนกระดาษฟราเปียโน จะได้ผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากแม่พิมพ์กระดาษใช้ซ้ำ ซึ่งเป็นการประหยัดและเพิ่มคุณค่าให้กระดาษเหลือทิ้ง ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อวัสดุสิ้นเปลืองเพื่อสร้างแม่พิมพ์หรือการผลิตกระดาษใหม่ ลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ เพื่อให้ครอบคลุมกระบวนการสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์ที่ต้องสร้างแม่พิมพ์ขึ้นมาก่อนแล้วพิมพ์ลงบนกระดาษ ดังนั้นนอกเหนือจากการสร้างแม่พิมพ์ด้วยกระดาษใช้ซ้ำ ในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 แล้ว จึงได้ทดลองทำกระดาษรีไซเคิลทำมือเพื่อทดลองพิมพ์ผลงานตามขั้นตอนดังนี้

ระยะที่ 2 การสร้างสรรค์แม่พิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ พิมพ์ลงบนกระดาษรีไซเคิลทำมือ (Recycle Handmade Paper)

ภาพที่ 13 การสร้างสรรค์แม่พิมพ์วัสดุปะติดด้วยกระดาษใช้ซ้ำ

Note: From © Jatuporn Kerdpi boon 04/11/2023

ภาพที่ 14 การพิมพ์ผลงานลงบนกระดาษรีไซเคิลทำมือ

Note: From © Jatuporn Kerdpi boon 04/11/2023

ภาพที่ 15 แม่พิมพ์วัสดุปะติดและผลงานภาพพิมพ์

Note: From © Jatuporn Kerdpi boon 04/11/2023

ภาพที่ 16 A Girl with Nature

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 04/11/2023

วิเคราะห์ผลงาน

ชื่อผลงาน: A Girl with Nature

เทคนิค: ภาพพิมพ์วัสดุปะติด

ขนาด: เส้นผ่านศูนย์กลาง 21 ซม.

เนื้อหา: เรื่องราวของเด็กผู้หญิงตัวเล็กคนหนึ่งที่เป็นตัวแทนลูกสาวคนเล็กของผู้วิจัย มีความชื่นชอบธรรมชาติ ในช่วงเวลาเย็นมักจะออกมาเดินเล่นใกล้ ๆ ที่พิกเพื่อชมดอกไม้ ไม้ ใบไม้ ผีเสื้อ และแมลงต่าง ๆ อย่างมีความสุข เป็นกิจกรรมที่มีความเรียบง่าย

รูปทรง: ในภาพเป็นรูปทรงลักษณะการตัดทอน รูปทรงเด็กผู้หญิงมีความเรียบง่าย ที่ไม่เน้นรายละเอียด ใช้เส้นโครงสร้างหลักสร้างรูปร่างที่มีน้ำหนักที่ดำสนิท สร้างระนาบสีดำเรียบเพื่อเป็นจุดเด่นและดึงดูดสายตาด้วยสีดำจัดที่ติดกับสีขาวของพื้นหลัง รูปทรงเด็กผู้หญิงวางอยู่กึ่งกลางภาพเพื่อให้เป็นจุดเด่น ใช้เส้นโค้งเป็นส่วนใหญ่ในภาพเพื่อสร้างความรู้สึกนุ่มนวล อ่อนหวาน และสร้างความเคลื่อนไหวด้วยการสร้างทิศทาง และจังหวะของเส้นโค้งให้ประสานกันพร้อมกับมีลักษณะพุ่งขึ้นสู่ด้านบน เป็นกลุ่มเส้นโค้งที่ล้อมรอบรูปทรงหลักคือเด็กผู้หญิง การประสานกันของกลุ่มเส้นโค้งเพื่อสร้างเอกภาพในภาพ พื้นผิวใช้ลักษณะพื้นผิวจากวัสดุจริงคือกล่องลังกระดาษ ให้พื้นผิวลักษณะตารางเล็กๆ กระจายโดยทั่วในที่ว่างของด้านบนภาพแทนท้องฟ้า พื้นหลังสีขาวในภาพแสดงพื้นผิวจริงที่หยาบของกระดาษรีไซเคิลทำมือ สีขาวตัดกัน ชัดแย้งกับสีดำของรูปทรงต่าง ๆ ในภาพ สร้างระยะใกล้ - ไกล ใช้การวางองค์ประกอบดุลยภาพแบบสมมาตร (Symmetry) ที่ไม่ซับซ้อน ดูเรียบง่าย เพื่อแสดงเนื้อหาชัดเจนและเข้าใจง่าย ใช้วิธีภาพพิมพ์ผิวนูน เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด

ภาพที่ 17 Daughters and Mom in the Garden
Note: From © Jatuporn Kerdpi boon 04/11/2023

วิเคราะห์ผลงาน

ชื่อผลงาน: Daughters and Mom in the Garden

เทคนิค: ภาพพิมพ์วัสดุปะติด

ขนาด: เส้นผ่านศูนย์กลาง 21 ซม.

เนื้อหา: เรื่องราวความรักของลูกสาวสองคนและแม่ ความสวยงามที่อยู่ในสวนท่ามกลางธรรมชาติ แสดงอารมณ์มีความสุข และมีความอบอุ่น

รูปทรง: รูปทรงกลุ่มคนแทนลูกสาวและแม่ มีลักษณะตัดทอนให้เหลือเฉพาะโครงสร้างหลัก ใช้เส้นรอบนอกของรูปทรงกลุ่มคนสร้างเป็นระนาบสีดำ ที่มีพื้นที่ค่อนข้างใหญ่เพื่อให้เป็นจุดเด่นในภาพ ตัดกับพื้นหลังสีขาวที่มีพื้นผิวหยาบของกระดาษรีไซเคิลทำมือ ด้านขวาของรูปทรงเด่นรายล้อมด้วยรูปทรงกิ่งไม้ ใบไม้ที่มีจังหวะของการซ้ำที่ประสานกันเพื่อสร้างความเคลื่อนไหว ไม่นิ่ง ทำให้มีชีวิตชีวา ด้านซ้ายในภาพเป็นการซ้ำของรูปทรงผีเสื้อ ลดหลั่นขนาดให้แตกต่างกัน และสร้างทิศทางให้ผีเสื้อมีลักษณะบินขึ้นสู่ด้านบน ใช้ลักษณะเส้นสั้น ๆ โดยรอบให้ความเคลื่อนไหว ในภาพแสดงอารมณ์ของความสุข ความมีชีวิตที่อยู่ท่ามกลางธรรมชาติรอบตัว

ภาพที่ 18 บ้าน

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 04/11/2023

วิเคราะห์ผลงาน

ชื่อผลงาน: บ้าน

เทคนิค: ภาพพิมพ์วัสดุปะติด

ขนาด: เส้นผ่านศูนย์กลาง 21 ซม.

เนื้อหา: เป็นเรื่องราวของแม่และลูกสาว 2 คนที่อยู่ร่วมกันในบ้านหลังเล็ก เสมือนเป็นโครงสร้างตัวแทนสัญลักษณ์สิ่งก่อสร้างที่มั่นคง แข็งแรง และช่วยปกป้อง ให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัยจากสิ่งภายนอก

รูปทรง: เป็นรูปทรงลักษณะการตัดทอน รูปทรงโครงสร้างบ้านมีความเรียบง่ายเป็นรูปทรงเรขาคณิต ใช้เส้นตรงในแนวตั้งเพื่อสร้างความรู้สึกแข็งแรง หนักแน่นและมั่นคง กลุ่มรูปทรงคนสามแม่ลูกใช้เส้นโค้งสร้างระนาบสีดำเรียบเพื่อเป็นจุดเด่นและดึงดูดสายตาด้วยสีดำจัดที่ตัดกับสีขาวของพื้นหลัง พื้นผิวใช้ลักษณะพื้นผิวจากวัสดุจริงคือกล่องลังกระดาษ สร้างความขัดแย้งที่พื้นผิวลักษณะขรุขระไม่เรียบ ให้ความรู้สึกเคลื่อนไหว แต่มีความหนักแน่นแข็งแรง ขัดแย้งกับพื้นทึบตันของระนาบสีดำที่บริเวณรูปทรงเด่นสามแม่ลูก และรูปทรงบ้านที่มีความนิ่งเรียบในการวางองค์ประกอบดุลยภาพแบบสมมาตร (Symmetry) ที่ไม่ซับซ้อน ดูเรียบง่าย เพื่อแสดงเนื้อหาชัดเจนและเข้าใจง่าย ใช้วิธีภาพพิมพ์ผิวฉูด เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด

จากการทดลองพิมพ์ผลงานศิลปะภาพพิมพ์ที่พิมพ์ลงบนกระดาษรีไซเคิลทำมือ โดยใช้วิธีภาพพิมพ์ผิวนูน เทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด พบว่ากระดาษรีไซเคิลทำมือสามารถดูดซับหมึกพิมพ์ได้ดี แต่เมื่อค่อยๆ ดึงผลงานออกจากแม่พิมพ์ พบว่าจะมีส่วนที่กระดาษขาดบ้างเล็กน้อย อาจขึ้นอยู่กับน้ำหนักที่ใช้กดแทนพิมพ์ที่หนักเกินไป และอาจเกิดจากหมึกพิมพ์ที่ใช้มีความหนืดมากเกินไปด้วย จึงจำเป็นต้องตีเนื้อหมึกพิมพ์ให้ค่อนข้างเหลว และปรับแรงกดของแทนพิมพ์ให้สมดุลกัน และไม่ควรฉีดพรมน้ำเพื่อให้กระดาษชื้น เนื่องจากส่งผลให้กระดาษขาดง่าย

ระยะที่ 3 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ ระหว่างการพิมพ์ลงบนกระดาษฟาเบียนกับการพิมพ์ลงบนกระดาษรีไซเคิลทำมือจากการใช้งานจริง

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคุณสมบัติของกระดาษฟาเบียนและกระดาษรีไซเคิลทำมือ

คุณสมบัติของกระดาษ	กระดาษฟาเบียน	กระดาษรีไซเคิลทำมือ
การดูดซับหมึกพิมพ์	ดีมาก	ดี
ความเหนียวทนทาน	ดีมาก	พอใช้
ลักษณะพื้นผิว	เรียบ	หยาบ
ลักษณะสี	ขาว	ขาวอมเทาหรืออมฟ้า สีจะขึ้นอยู่กับกระดาษเหลือทิ้งที่นำมารีไซเคิล

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 04/11/2023

ภาพที่ 19 (ซ้าย) ผลงานที่พิมพ์ลงบนกระดาษฟาเบียน
(ขวา) ผลงานที่พิมพ์ลงบนกระดาษรีไซเคิลทำมือ

Note: From © Jatuporn Kerdpiroon 04/11/2023

การเปรียบเทียบคุณสมบัติของกระดาษฟาเบียโนและกระดาษรีไซเคิลทำมือจากการใช้งานจริงโดยใช้แม่พิมพ์วัสดุปะติดที่สร้างจากกระดาษใช้ซ้ำแม่พิมพ์เดียวกัน พบว่า

1) การทดลองพิมพ์ลงบนกระดาษฟาเบียโนแบบขึ้น กระดาษมีความเหนียวทนทาน ลักษณะผิวเรียบ ดูดซับหมึกพิมพ์ได้ดีมาก และสามารถเก็บรายละเอียดของพื้นผิวจากแม่พิมพ์ได้ดีมาก

2) การทดลองพิมพ์ลงบนกระดาษรีไซเคิลทำมือ กระดาษมีความเหนียวทนทานพอใช้ ก่อนพิมพ์ไม่ควรทำให้กระดาษขึ้น เนื่องจากกระดาษจะขาดง่าย ควรใช้วิธีพิมพ์ด้วยกระดาษแบบแห้ง เนื่องจากมีการดูดซับหมึกและเก็บรายละเอียดของพื้นผิวจากแม่พิมพ์ได้ดี

งานวิจัยครั้งนี้ต้องการแสดงให้เห็นถึงกระบวนการของการนำกระดาษเหลือทิ้งแล้วกลับมาใช้ซ้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทางศิลปะด้วยแนวความคิดโดยการนำกล่องลังกระดาษสีน้ำตาลและกระดาษใช้แล้วมาใช้ซ้ำ ร่วมกับการใช้กรอบการสร้างสรรค์ของทฤษฎีการรื้อสร้างในแง่ของการจัดวางองค์ประกอบใหม่เพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์และแง่ของการนำเสนอเนื้อหาการใช้ชีวิตของตนเองในสังคม แยกตัวบทของเนื้อหาออกจากโครงสร้าง โดยรวมเนื้อหาจะเป็นไปในด้านบวก จรรโลงจิตใจ ผ่านงานภาพพิมพ์ด้วยการนำกระดาษใช้แล้วมาทำเป็นกระดาษรีไซเคิลทำมือสำหรับพิมพ์ผลงาน เป็นการแสดงให้เห็นวิธีการ ขั้นตอนของการแปรเปลี่ยนโครงสร้าง รูปลักษณ์เดิมของกระดาษ เป็นรูปทรงใหม่ผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ ทั้งนี้ เนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกในผลงานเป็นไปตามผู้สร้างสรรค์กำหนดไว้ในขอบเขตงานสร้างสรรค์

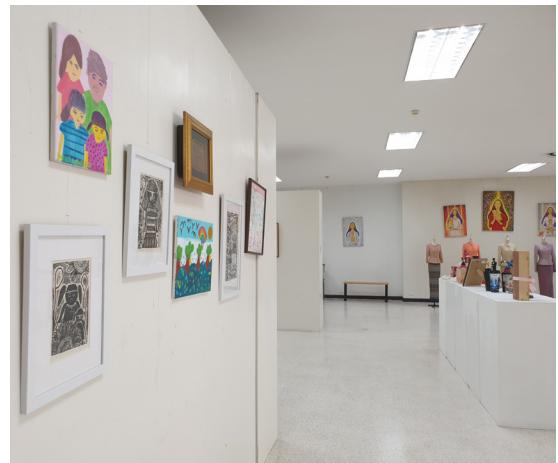
การสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เผยแพร่ผลงานศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ

การเผยแพร่ผลงานได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมแสดงงานนิทรรศการแสดงผลงานบอกเล่าเรื่องราวความรัก Love Story: บอกรักให้โลกรู้ ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 31 มีนาคม 2566 ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยนเรศวร อาคารวิสุทธิกษัตริย์ ชั้น 2 โดยผลงานได้นำเสนอแนวคิดรักโลกด้วยการนำกระดาษที่เหลือทิ้งจากกล่องลังกระดาษใช้แล้ว กระดาษใบเสร็จ และสำเนาเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้แล้ว เป็นต้น กระดาษเหล่านี้ได้ถูกนำกลับมาใช้ซ้ำด้วยการสร้างรูปลักษณ์ขึ้นใหม่ผ่านการรื้อโครงสร้างเดิมแล้วสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ ทำให้ผลงานได้เผยแพร่สู่สาธารณะแก่ผู้สนใจทุกท่าน ทั้งนี้ยังได้เผยแพร่ทางช่องทางออนไลน์ ทางเพจของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร และหอศิลป์มหาวิทยาลัยนเรศวร ดังลิงก์ต่อไปนี้

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=640336041428934&set=pcb.640337184762153>

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=570665155083571&set=pcb.570673738416046>

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=650904040372134&set=pcb.650904987038706>

ภาพที่ 20 ภาพการเข้าร่วมแสดงนิทรรศการผลงานบอกเล่าเรื่องราวความรัก
Note: From © Jatuporn Kerdpi boon 18/10/2023

ภาพที่ 21 ภาพการเข้าร่วมแสดงนิทรรศการผลงานบอกเล่าเรื่องราวความรัก
Note: From © กองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร

สรุปผล

งานวิจัยศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ จากการศึกษาวิธีการทำกระดาษพบว่า กระดาษทำมาจากเยื่อไม้ และจากพืชที่มีเส้นใย หลักการทำกระดาษจะนำเยื่อไม้หรือเส้นใยพืชมาทุบแล้วนำไปต้มน้ำจนได้เยื่อกระดาษ นำมาเกลี่ยบนตะแกรงแล้วตากให้แห้ง จึงจะลอกออกมาเป็นแผ่นกระดาษ การสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ จากการทดลองนำกระดาษที่เหลือทิ้งแล้วนำกลับมาใช้ซ้ำ ด้วยการใช้แนวคิดของการรื้อสร้าง (Deconstruction) สร้างแม่พิมพ์โดยใช้วิธีเทคนิคภาพพิมพ์วัสดุปะติด (Collagraph) ใช้การรื้อโครงสร้างของกระดาษจากกล่องลังใช้แล้วมาตัดแล้วปะกระดาษเพื่อสร้างรูปทรงขึ้นมาใหม่ตามเนื้อหาเรื่องราวที่ต้องการแสดงออก ใช้วิธีการพิมพ์แบบร่องลึก (Intaglio Process) ผสมกับการพิมพ์แบบผิวขน (Relief Process) ในระยะแรกได้พิมพ์ลงบนกระดาษฟราเปียโตนที่มีความชื้น พบว่าสามารถเก็บรายละเอียดของรูปทรง น้ำหนักและพื้นผิวจากแม่พิมพ์ได้ดีมาก ในระยะที่สองได้ทดลองพิมพ์ลงบนกระดาษรีไซเคิลทำมือ พบว่าสามารถพิมพ์ได้ดีในแบบวิธีการพิมพ์ผิวขน สามารถเก็บรายละเอียดของรูปทรงและน้ำหนักได้ดีพอใช้

ในส่วนวิธีการพิมพ์แบบร่องลึก ส่งผลให้กระดาษรีไซเคิลทำมือขาดง่าย เนื่องจากต้องทำให้กระดาษมีความชื้นก่อนนำไปพิมพ์และต้องใช้แรงกดมากขึ้น กระดาษจึงขาดง่าย เนื่องจากกระดาษไม่มีความเหนียวและความทนทานเท่าที่ควร อาจใช้วิธีเพิ่มเส้นใยยาวของพืชในขั้นตอนการทำเยื่อกระดาษ เช่นเยื่อจากฟางข้าว ชานอ้อย ต้นหญ้าหรือผักตบชวา เป็นต้น เพื่อเพิ่มความเหนียวทนทานมากขึ้นได้ ดังนั้นสำหรับในการสร้างสรรค์ผลงานภาพพิมพ์ครั้งนี้ควรใช้วิธีการพิมพ์แบบผิวขนและใช้กระดาษรีไซเคิลทำมือแบบแห้งหรือไม่ต้องทำให้ชื้น จึงจะสามารถพิมพ์ผลงานได้ดี

งานวิจัยยังพบคุณสมบัติของกระดาษรีไซเคิลทำมือสามารถสร้างรูปแบบเฉพาะตนให้กับผลงานได้ดีมาก เนื่องจากมีพื้นผิวหยาบที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ช่วยเสริมทำให้ผลงานมีความสวยงาม จุดเด่น และมีความเป็นต้นแบบมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ลักษณะพื้นผิวขรุขระและความหยาบขรุขระ ซึ่งเป็นธรรมชาติของกระดาษรีไซเคิลทำมือที่กระจายอย่างสม่ำเสมอทั่วทั้งแผ่นกระดาษได้ให้ความรู้สึกสุนทรีย์หรือเสริมคุณลักษณะผลงานเพิ่มขึ้น ทั้งด้านการมองเห็น (Visual Texture) และการสัมผัส (Tactile Texture) เป็นพื้นผิวจริงที่เกิดขึ้นจริงเชิงกายภาพ (Physical or Actual Texture) ผิวขรุขระและผิวหยาบขรุขระที่ผสมผสานกับสีดำของหมึกพิมพ์ และรูปทรงทศธาตุในงาน ช่วยกระตุ้นให้ผลงานมีมิติ มีความไม่นิ่ง รู้สึกน่าค้นหา ปลุกการรับรู้ ไปสู่ความคิดและจินตนาการ เป็นความรู้สึกสุนทรีย์ภาพที่เกิดจากคุณค่าของพื้นผิว (Surface Qualities)

ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ ได้ดำเนินงานสร้างสรรค์ตามกระบวนการวิจัย มีที่มาเกิดขึ้นจากการนำกล่องลังกระดาษใช้แล้ว ใบเสร็จ รวมไปถึงกระดาษเอกสารต่าง ๆ ใช้แล้วนำกลับมาใช้ซ้ำ สร้างเป็นแม่พิมพ์และทำเป็นกระดาษรีไซเคิลทำมือเพื่อพิมพ์ผลงานเป็นการสร้างคุณค่าและมูลค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุดของวัสดุกระดาษที่ผลิตมาจากเยื่อไม้ เพื่อลดการผลิต ตอบสนองการใช้พลังงานและสิ่งแวดล้อมคาร์บอนต่ำ และช่วยกระตุ้นให้เห็นคุณค่าของวัสดุกระดาษมากยิ่งขึ้นด้วย

อภิปรายผล

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาวิธีการทำกระดาษ เพื่อทำกระดาษใช้ซ้ำสำหรับสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์ พบว่ากระดาษทำมาจากเยื่อไม้ และพืชที่มีเส้นใยนำมาทำเยื่อกระดาษเพื่อผลิตกระดาษ โดยกระดาษที่เหลือทิ้งแล้วสามารถนำกลับมาผ่านกระบวนการรีไซเคิลเพื่อทำกระดาษขึ้นมาใช้งานใหม่ได้ โดยสอดคล้องกับน้ำผึ้ง ใจอินผล ในงานวิจัยการพัฒนาและสร้างสรรค์บรรจุภัณฑ์ด้วยวิธีเปเปอร์มาเช่ กล่าวว่ากระดาษหมายถึงวัตถุแผ่นบาง ๆ ที่ทำมาจากใยเปลือกไม้ ฟาง เศษผ้า และอาจมีส่วนผสมอย่างอื่นเพื่อช่วยให้คุณสมบัติของกระดาษดีขึ้น และพบว่าการรีไซเคิลกระดาษ คือกระบวนการนำกระดาษเก่าที่ผ่านการใช้งานแล้วมาผ่านกระบวนการกระจายเส้นใยและทำความสะอาดเยื่อกระดาษ เพื่อนำเยื่อกระดาษที่ได้มาผลิตเป็นเยื่อกระดาษใหม่อีกครั้ง โดยเยื่อกระดาษที่ผลิตได้จากกระดาษที่ผ่านการใช้งานแล้วนี้จะเรียกว่าเยื่อหมุนเวียนทำใหม่หรือเยื่อรีไซเคิล (Secondary Pulp or Recycled Pulp) (Jaiinpon, 2017, p. 12)

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ พบว่ากระดาษที่เหลือทิ้ง ทั้งที่เป็นกระดาษจากกล่องลังและกระดาษเอกสารต่าง ๆ สามารถนำมาเข้าสู่กระบวนการตามแนวคิดหรือสร้าง โดยนำมาปรับเปลี่ยนโครงสร้างและรูปร่างเพื่อสร้างสรรค์ให้เป็นแม่พิมพ์วัสดุปะติด (Collagraph) และนำมาทำกระดาษรีไซเคิลทำมือเพื่อใช้พิมพ์ผลงานจากแม่พิมพ์วัสดุปะติดด้วยวิธีพิมพ์ผืนนูน ได้ผลงานภาพพิมพ์วัสดุปะติดที่มีลักษณะเฉพาะของกระดาษทำมือพื้นผิวหยาบ ก่อให้เกิดผลงานศิลปะภาพพิมพ์ที่มีรูปแบบเฉพาะตน มีเสน่ห์ และสวยงาม เป็นการใช้กระดาษให้เกิดประโยชน์สูงสุดพร้อมสร้างคุณค่า รวมไปถึงสร้างมูลค่าใหม่ให้กับกระดาษที่นำมาใช้ซ้ำ สอดคล้องกับสนั่น ตั้งสถิต และสมพงษ์ น้อยสระแก้ว ในงานวิจัยการผลิตวัสดุก่อสร้างจากกระดาษใช้แล้ว 2 หน้า เพื่อลดการใช้วัสดุก่อสร้าง ผลการวิจัยพบว่า เศษกระดาษที่ใช้แล้ว 2 หน้า สามารถนำมาใช้ทดแทนวัสดุก่อสร้างภายในอาคาร เนื่องจากมีคุณสมบัติที่เหมาะสม ซึ่งขึ้นกับระยะเวลาในการขึ้นรูปชิ้นงาน แสดงให้เห็นว่าแนวทางในการนำเอาเศษกระดาษมาใช้ซ้ำ เพื่อก่อให้เกิดมูลค่ามากขึ้น มีความเป็นไปได้ในการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและอุตสาหกรรม (Tangsathit & Noysamaew, 2018, p. 18) และยังสอดคล้องกับกนกวรรณ แก่นจักร์ ในงานวิจัยเรื่อง บุปผชาติ: ศิลปะสื่อผสมจากกระดาษรีไซเคิล มีวัตถุประสงค์เพื่อทดลองเทคนิคกระบวนการในการทำกระดาษเหลือใช้และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสื่อผสมจากกระดาษรีไซเคิล สะท้อนแง่มุมความงามของดอกไม้ ผ่านเทคนิคการทำกระดาษรีไซเคิล ผสมผสานเทคนิคการเย็บกระดาษ การปั้น พับ ตัด ฉีก การขึ้นรูป การม้วน การย้อมสี และการใช้สื่ออย่างกลมกลืนผสานจินตนาการ เป็นรูปแบบงานศิลปะสื่อผสมสะท้อนมุมมองของดอกไม้เฉพาะบุคคล (Kanjian, 2017, p. 62)

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เผยแพร่ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะภาพพิมพ์จากกระดาษใช้ซ้ำ ผลงานสร้างสรรค์ได้เข้าร่วมแสดงนิทรรศการแสดงผลงานบอกเล่าเรื่องราวความรัก Love Story: บอกรักให้โลกรู้ ในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 31 มีนาคม 2566 ณ หอศิลป์มหาวิทยาลัยนเรศวร อาคารวิสุทธิกษัตริย์ ชั้น 2 ภายใต้การเสนอแนวคิดรักโลก โดยการนำกระดาษกลับมาใช้ซ้ำ ลดต้นทุนการผลิต และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้ผลงานได้เผยแพร่สู่สาธารณะแก่ผู้สนใจทุกท่าน เพื่อให้ทราบถึงวิธีการใช้กระดาษให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างหนึ่ง แสดงให้เห็นว่ากระดาษที่เหลือทิ้งแล้วสามารถนำกลับมาสร้างคุณค่าใหม่ โดยใช้เป็นสื่อวัสดุในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะได้ ทั้งนี้ ยังได้เผยแพร่ผลงานทางช่องทางออนไลน์ ทางเพจของกองส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นักเรียน นิสิต ศิลปิน นักออกแบบ ผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไปที่สนใจการพัฒนากระดาษที่ใช้แล้ว สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำในการสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ สามารถนำมาสร้างคุณค่าและมูลค่าด้านความงามทางศิลปกรรม และทางประโยชน์ใช้สอยได้ ลดปริมาณขยะที่เกิดจากกระดาษ รวมทั้งทำให้เห็นคุณค่าและรู้จักการใช้ประโยชน์จากวัสดุกระดาษที่เหลือทิ้งแล้ว ให้กลับมาใช้ซ้ำจนเกิดประโยชน์สูงสุด

References

- Bup-pha, Ch. (2014). *Sinlapaphāpphim Nūn [Reliefs Printing]*. Loei: Loei Rajabhat University.
- Chu-Arun, A. (2000). *Khawāmru kīeokap Sinlapa Phāpphim [Knowledge About Graphic Arts]*. Bangkok: O. S. Printing House.
- Jaiinpon, N. (2017). *Kār phat'hnālāea sīrāngsīrkh' brrcu phanṭh' dūvy pepexr' mā chē [Development and Creating Packaging by Paper Mache Technique]* [Master's thesis]. Rajamankala University of Technology Phra Nakhon.
- Jareunpru, M. (2012). *Longmū Tham Samut [Make a notebook]*. Nonthaburi: Amarin Book Center.
- Kanjan, K. (2017). *Bupphchāti: ṣīlpa sūx phsīm cāk kradās' rīsikhēil [Hezbollah is mixed media art from recycled paper]* [Master's Thesis]. Burapha University.
- Karesad, S. (n.d.). *Pratimākam kradāt [Paper Sculpture]*. Bangkok: Phet Karate Studio.
- _____. (n.d.). *Ngān fīmū chāk kradāt tham mū [Crafts from Handmade Paper]*. Bangkok: Phet Karate Studio.
- Nimsamer, C. (2010). *Ongprakōp khōng sinlapa [Composition of Art]*. Bangkok: Amarin Printing And Publishing.
- Singyabhut, S. (2023). *Prawattisāt Sinlapa Tawantok Čhbāb śmbūr' [History of Western Art Complete version]*. Bangkok: Watsilp.
- Soonphongsri, K. (2012). *Śunthryśāstr: Īlāk prachyā ṣīlpa thvś'dī thāṣn ṣīlp' ṣīlp wicār' [Aesthetics]*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- _____. (2016). *Śunthryśāstr: Īlāk prachyā ṣīlpa thvś'dī thāṣn ṣīlp' ṣīlp wicār' [Aesthetics]*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- _____. (2016). *Prawattisāt sinlapa Čhīn [History of Chinese art]*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

- Tangsathit, S. & Noysamaew, S. (2018). *Kār p̄hlit wāṣḍu k̄xsārāṅ cāk kradā chī lēw 2 h̄nā pheṭṭ*
ld kār chī wāṣḍu k̄xsārāṅ [Wastepaper Production from 2 Pages Reused Paper for
Reduction Usage of Construction Materials] [Research Report]. Suranaree University of
Technology.
- Tamnān Kradāt [Paper Legend]. (2020). *Nakhon Phanom National Library*. [https://www.finearts.
go.th/nakhonphanomlibrary/view/12437](https://www.finearts.go.th/nakhonphanomlibrary/view/12437).
- Watthanasin, S. (2011). *Phāpphim Bīrangton Samrap Khrū Sinlapa* [Basic Printmaking for Art
Teacher]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.